

DATAOMBUDSMANNENS BYRÅ

INTEGRITET I COMMUNITY-TJÄNSTER PÅ DATANÄTET, VAD ÄR DET?

Uppdaterad 27.07.2010

www.tietosuoja.fi

VAD ÄR INTEGRITET I COMMUNITY-TJÄNSTER PÅ DATANÄTET?

"Klockan är redan tio på kvällen, och ungarna syns inte till, var i friden håller de hus?" Så här frågade sig bekymrade föräldrar förr i världen. Nu är föräldrarna nöjda, när barnen sitter tryggt hemma och surfar på webben. Kunde det ändå vara skäl att fråga, var de surfar dagar och nätter, och hur säkert det sker?

Vad är community-tjänster på webben?

Community-tjänsterna på webben består av en brokig skara olika tjänster. De ger användarna möjligheter att bygga upp egna sidor, presentera sina profiler och uttrycka sig själva samt att hålla kontakt med sina vänner och även andra med vilka de har lust att utbyta tankar. Användarna kan inbjuda vänner och bygga upp nätverk av vänner. Till vänner kan man också bjuda in obekanta som har samma intressen. Tjänsterna har blivit populära i synnerhet bland ungdomar och unga vuxna. Populära communities är t.ex. MySpace, Facebook och Friendster.

Vilka risker för integriteten är förenade med community-tjänsterna?

Nackdelen med glädjen av community-tjänsterna är att de medför samma faror som det verkliga livet. Det är bara så, att farorna är svårare att känna igen, webben kan ge en falsk känsla av hemtrevnad och privatliv. Det fysiska umgänge som saknas på webben kan också ge en falsk trygghetskänsla. Farorna med community-tjänster berör särskilt användarnas privatliv. Det är viktigt att känna till vilka risker för privatlivet det innebär att beskriva och låta behandla uppgifter i tjänsterna.

Användaren behärskar inte sitt nätverk av vänner

- Som vänner kan registrera sig personer, som inte är användarens äkta vänner. Det kan hända att till vänkretsen tas in sådana som är opålitliga eller har illvilliga avsikter.
- Den som vill bli vän är inte med nödvändigtvis den som han eller hon presenterar sig för att vara. I communities är det ytterst lätt att ljuga om identiteten, och att ta reda på den rätta är svårt.

Användaren behärskar inte hur uppgifterna behandlas

- Framför allt unga användare förstår inte alltid att akta sig för vilka uppgifter de lägger ut på sina sidor och i profilen. Eventuellt berättas känsliga saker så, att de kan läsas av alla användare.
- Namn på användaren och sidorna kan avslöja nog så detaljerade uppgifter om honom/henne.
- Också mindre önskvärda vänner kan få reda på användarens uppgifter.
- När man har lagt ut sina uppgifter på sidorna och i profilerna, är det i praktiken omöjligt att ta bort dem från webben. Också om en uppgift tas bort från den egna sidan och i profilen, kan den hänga kvar på andras sidor och serverar hur länge som helst. Sådana uppgifter kan sedan plötsligt finnas där t.ex. när man söker jobb. Själv kan man inte göra någonting åt det.
- Användaren kan inte förhindra att uppgifterna sprids vidare, att de ändras eller används för olika ändamål. Också bilder av personen kan användas på ett sätt som han/hon inte kan godkänna.

- Med sökmotorer på webben kan med hjälp av bilder avslöjas användarens identitet, hans eller hennes hem, skola eller arbetsplats.
- Många communities, t.ex. Facebook, har reserverat sig rätten att utnyttja allt material som användarna lägger in för sina egna ändamål.

Uppgifterna om användaren kan användas på ett för denna skadligt sätt

- I synnerhet de uppgifter och bilder som unga lägger in i sina profiler och på sina sidor kan locka till sig trakasserare.
- Uppgifterna i profilerna kan användas för utsändning av icke önskad reklam och skräppost; avsändarna är ofta mindre önskvärda vänner.
- Med de uppgifter som ges i profilerna, och med vädjande till vänskapen, kan någon illvillig locka användaren att avslöja konfidentiella uppgifter om sig själv. Uppgifterna kan användas för att skapa nya identiteter som kan användas på ett skadligt sätt.
- När community-tjänster används per mobiltelefon kan de avslöja lokaliseringssuppgifter för utomstående och de kan användas för att söka upp användaren. Uppgifterna om var man befinner sig kan rentav leda till fysisk fara.

Hur kan användaren göra dataskyddsriskerna mindre?

Det är inte skäl att förbjuda folk att delta i community-tjänsterna, men det finns anledning till att uppmana dem att använda tjänsterna på ett klokt sätt. Riskerna med community-tjänster tros ofta vara svårbegripliga och besvärliga tekniska saker. Det finns ändå mycket enkla praktiska lösningar på problemen.

Tag reda på hur communities fungerar

- Tag reda på hur communities fungerar, berätta också för dina barn om hur de fungerar.
- Bekanta dig med principerna för sidans integritetsskydd, de beskrivs oftast i sidornas Privacy Policy. Minns ändå, att utländska tjänster inte nödvändigtvis respekterar ditt privatliv på det sätt som lagarna i Finland förutsätter.
- Om sidorna inte berättar om sina privacy-principer, använd inte deras tjänster.

Tag reda på vilka community-tjänster ditt barn använder

- Gör användningen av community-tjänster till en gemensam upplevelse med dina barn; med de yngre kan man skapa gemensamma familjeprofiler. Community-tjänsterna finns inte till för de allra yngsta barnen.
- Håll ett vakande öga på hur dina barn använder tjänsterna. Håll familjens dator, där barnen besöker communities och andra webbtjänster, synligt framme.
- Se efter hurdana sidor och profiler dina barn har, men gör det öppet och med respekt för deras privatliv. Diskutera med dem hur tjänsterna skall användas och stöd dem att använda tjänsterna klokt och tryggt.
- Tag reda på vilka tjänster dina barn använder, och på vilket sätt. Tag reda på om dina barn använder tjänster t.ex. med mobiltelefonen.

Tag reda på riskerna med community-tjänster

- Tag reda på vilka dataskyddsrisker som användningen av tjänsterna medför, berätta också om dem för dina barn.
- Tag reda på vilka dataskyddsrisker det innebär att använda community-tjänster med mobiltelefonen. Berätta om riskerna för dina barn och ordna med begränsningar för hur telefonen kan användas. Många anvisningar som duger när tjänsterna används med dator, räcker inte till för trygg användning per telefon. Exempelvis kamerabilder kan avslöja mycket ömtåliga saker om dig.

- Var försiktig när du berättar om var du rör dig och befinner dig. I synnerhet när du använder tjänster per telefon kan det avslöjas var du finns och var du rör dig.
- Använd i tjänsterna ett lösenord som du själv lätt kommer ihåg, men som utomstående har svårt att gissa sig till. Använd inte samma lösenord i olika tjänster, och berätta inte ditt lösenord för andra, utan bara om du använder tjänsterna tillsammans med dina föräldrar.
- Använd de extratjänster som communities erbjuder med eftertanke och var medveten om riskerna med dem.

Berätta inte för mycket i community-tjänsterna

- Kom ihåg att internet och communities är offentliga tjänster, i communities finns inga privatangelägenheter.
- Gör klart för dig själv och dina barn vilka uppgifter du vill hålla för dig själv och inte berätta om för alla på webben.
- Kom ihåg, att inga uppgifter som du lägger ut på tjänsternas sidor med säkerhet kan tas bort från webben. Påminn också dina barn om detta.
- Ge inte för noggranna uppgifter om dig själv i sidans eller presentationens namn. Tala t.ex. inte om din skola, din arbetsplats eller motsvarande.
- Berätta inte alltför detaljerade saker om dig i din profil, dina riktiga vänner får ändå annars reda på dem. Låt i profilen bli blankt allt det som du inte vill att alla skall få se. Lämna inte ut din e-postadress så slipper du onödiga meddelanden. Följ också med vad dina barn berättar om sig själva på sina sidor och i sina profiler.
- Lämna inte ut detaljerade personuppgifter som avslöjar var du bor, hur man får tag på dig, vilka dina kontaktuppgifter är. Dina riktiga vänner vet dem från förr.
- Ge inte ut känsliga personuppgifter, ditt födelsedatum, din personbeteckning, dina bank- och betalningskoder. Ge överhuvudtaget inte ut uppgifter som kan leda till att någon annan på ett trovärdigt sätt kan låtsas vara du.
- Sprid inte bilder som kan locka trakasserande att kontakta dig. Sprid inte heller dina vänners bilder och uppgifter, de har inte önskat det och det som har lämnats ut kan missbrukas.

Svara inte på onödiga frågor

- Om någon av dina "vänner" frågar efter detaljerade uppgifter, berätta inte. En riktig vän frågar inte efter sådant på webben. Lär dig känna igen på vilket sätt de uppträder som stjäla andras identitet.
- Ge inte alltför detaljerade svar i enkäter, alla punkter i en enkät behöver inte besvaras. Också i övrigt är det skäl att vara försiktig med okända "vänners" frågor.

Håll koll på antalet vänner

- Begränsa ditt antal vänner till äkta vänner. Låt ingen trycka på dig i valet av vänner.
- Communities och internet i allmänhet gör det mycket lätt att förfälska identiteter och luras med dem. Tro inte på allt som man säger åt dig. Försök kontrollera att människor är vad de säger sig vara. Var sunt misstänksam och försiktig i valet av vänner.
- Uppställ för dina barn det villkoret, att bara sådana personer som de känner i verkliga livet får bli deras webbvänner. Barn som de träffar i community-tjänsterna kan i verkligheten vara medelålders karlar.

Begränsa uppgifternas åtkomlighet

- Det finns ingen anledning till att alla som använder tjänsterna får se alla uppgifter om dig. Tag reda på hur tjänsten kan begränsa åtkomsten till din profil och dina uppgifter, och använd den möjligheten.

- Inställningar angående skydd av integritet skyddar som regel inte integriteten i verkligheten. Inte ens att ta i bruk alla begränsningar ger ett gott skydd för det privata. Ta som regel att inte lämna ut några som helst uppgifter som du inte vill att andra skall få se.
- Begränsa åtkomsten till din profil till enbart äkta vänner som du känner i det verkliga livet. Det är bäst om föräldrarna kan ha tillgång till sina barns profiler.
- Sätt begränsningar för vilka och hur många uppgifter i din profil som syns som resultat vid sökningar. Ditt namn och din profilbild kan synas bland dem som är med, men lämna inte ut mera detaljerade uppgifter åt alla användare.
- Förbjud att uppgifterna om dig används för andra ändamål. Ofta reserverar tjänsterna ändå åt sig rätten att använda dem för sina egna syften. Det är bra att minnas, att tjänsterna oftast inte berörs av Finlands lagar.